

Høringsnotat vedrørende udkast til lovforslag om ændring af lov om planlægning og lov om maritim fysisk planlægning (Strategisk planlægning for landsbyer, planlægning i områder belastet af lugt, støv eller anden luftforurening, helårsbeboelse i sommerhuse i sommerhusområder på Læsø, ekspropriation til virkeliggørelse af lokalplan, havplanlægning for transportinfrastruktur mv.)

1. Indledning

Lovforslaget om ændring af planloven bygger videre på regeringens aftale fra juni 2016 ”Danmark i bedre balance – Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet” med Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti for så vidt angår opfølgning på de to udvalg om henholdsvis levedygtige landsbyer og planlovens ekspropriationsbestemmelser.

Det fremgår således bl.a. af aftalen, at aftaleparterne er enige om at sætte et fornyet fokus på landsbyernes fremtid, og hvordan de kan være levedygtige. På den baggrund nedsatte erhvervsministeren i juli 2017 Udvalget for levedygtige landsbyer, som den 9. april 2018 afgav rapport med 17 anbefalinger. Udvalget anbefaler bl.a., at landsbyernes levedygtighed skal understøttes ved at sikre, at kommunerne foretager en strategisk planlægning af landsbyer. Lovforslaget er et led i regeringens opfølgning på udvalgets anbefalinger vedrørende den del, der omfatter planloven, og vil således ikke stå alene.

På samme måde indeholder lovforslaget den del af regeringens opfølgning på Ekspropriationsudvalget, som vedrører ændringer i planloven. Ekspropriationsudvalget skulle ifølge den politiske aftale se på muligheder for og konsekvenser ved at forbedre borgernes retssikkerhed ved ekspropriation efter planloven. Som opfølgning på Ekspropriationsudvalgets betænkning nr. 1569 af juni 2018 foreslås det, at borgernes retsstilling ved ekspropriation efter planloven forbedres ved øget gennemsigtighed om ekspropriation efter planloven og indførelse af en 5-årig solnedgangsklausul for lokalplaner som ekspropriationsgrundlag.

Derudover indeholder lovforslaget en tilpasning af reglerne om planlægning omkring produktionsvirksomheder samt en definition af disse.

Desuden optages Læsø i den fortegnelse af øer, hvor der kan meddeles dispensation til helårsudlejning af sommerhuse.

Lovforslaget om ændring af lov om maritim fysisk planlægning giver mulighed for at planlægge for transportinfrastruktur på havet.

Lovforslaget blev sendt i høring den 3. juli 2018 med høringsfrist den 13. august 2018 hos en bred kreds af myndigheder, organisationer m.v. Der er modtaget 41 høringssvar, hvoraf 34 høringssvar indeholder bemærkninger til lovforslaget.

Som følge af, at høringen blev foretaget hen over sommerferien, har flere bemærket, at der er tale om en kort høringsfrist, ligesom flere kommuner og KL bemærker, at der er fremsendt et administrativt høringssvar, da der ikke har været mulighed for en politisk behandling af høringssvaret.

De væsentligste bemærkninger fra de hørte parter til de enkelte emner i lovudkastet gennemgås og kommenteres nedenfor.

Visse høringssvar har givet anledning til redaktionelle ændringer og præciseringer i lovteksten og bemærkningerne. Disse ændrer ikke ved substansen i det pågældende forslag og omtales derfor ikke nærmere i dette notat.

2. Generelle bemærkninger

Høringen viser overordnet set, at lovforslaget modtages positivt. En lang række organisationer og foreninger er positive overfor forslaget om, at kommunerne fremadrettet skal foretage en strategisk planlægning for landsbyerne, mens holdningen blandt kommunerne er blandet. Dansk Erhverv og DI kan tilslutte sig forslaget om hermetisk lukkede boliger, mens Landbrug & Fødevarer mener, at der ikke bør lempes yderligere. Derudover er der generelt skepsis ved muligheden med undtagelse af KL, Esbjerg Kommune og Aarhus Kommune som mener, at der ikke kun burde være tale om hermetisk lukkede boliger. DE og DN støtter ikke forslaget om muligheden for dispensation fra forbuddet om helårsbeboelse på Læsø.

Flere finder det kritisabelt, at høringen ligger hen over sommerferien og ikke muliggør en politisk behandling af høringssvaret. KL tager forbehold for efterfølgende politisk behandling af høringssvaret, mens flere kommuner bemærker, at der er fremsendt et administrativt høringssvar, da høringsfristen ikke har muliggjort politisk behandling af høringssvaret.

Kommentarer

Det bemærkes, at lovforslaget har været i høring i 6 uger. Høringsfristen hen over sommerferien skal ses i lyset af et ønske om at sikre den hurtigst mulige ikrafttrædelse af lovændringerne.

3. Bemærkninger

Kommentarer til høringssvarene vil blive givet med udgangspunkt i følgende overordnede emner:

- 3.1 Opfølgning på landsbyudvalgets anbefalinger om strategisk planlægning for landsbyer i kommuneplanen
- 3.2 Bestemmelser om kommune- og lokalplanlægning i områder belastet af lugt, støv eller anden luftforurening
- 3.3 Bestemmelser dispensation fra forbuddet mod helårsbeboelse i sommerhuse i sommerhusområder på Læsø
- 3.4 Opfølgning på ekspropriationsudvalgets anbefalinger om ekspropriation til virkeliggørelse af lokalplan
- 3.5 Havplanlægning for transportinfrastruktur
- 3.6 Øvrige bemærkninger

3.1. Opfølgning på landsbyudvalgets anbefalinger om strategisk planlægning for landsbyer i kommuneplanen

Horsens Kommune, Guldborgsund Kommune, Sønderborg Kommune, Danmarks Naturfredningsforening (DN), Arkitektforeningen, Dansk Byplanlaboratorium, DI, Landbrug & Fødevarer og De Samvirkende Købmænd (DSK) bifalder hensigten om at styrke landsbyerne gennem kommuneplanlægningen. Faaborg-Midtfyn Kommune og Randers Kommune anerkender, at der kan være behov for en mere strategisk tilgang, men påpeger, at kommunerne allerede arbejder intenst med landsby- og landdistriktsudvikling. Holstebro Kommune og Randers Kommune finder det overflødigt at indføre bestemmelser om kommunernes strategiske planlægning for landsbyer, da planloven i forvejen rummer stor frihed for kommunerne til at planlægge for fremme af udviklingen i udvalgte landsbyer. Arkitektskolen Aarhus finder, at den eksisterende planlov kan rumme kommunernes ambitioner om at foretage strategisk planlægning for landsbyer, og at ændringen ikke vil ændre noget for kommuner, der ikke har ambitioner – men kun vil medføre øget bureaukrati og luftige formuleringer i kommuneplanen.

Guldborgsund Kommune påpeger, at selvom der i kommunen er stort fokus på udvikling af landsbyer og lokalsamfund, rækker de nuværende strukturelle og økonomiske rammer ikke nødvendigvis til at skabe strategiske og sammenhængende løsninger. KL og Guldborgsund Kommune bemærker, at det er afgørende for landsbyernes udvikling, at der følges op på de øvrige anbefalinger fra landsbyudvalget, da ændringer i planloven ikke alene kan løse udfordringerne i landsbyerne. Randers Kommune foreslår, at erhvervsministeren i stedet for at opstille krav om statiske retningslinjeudpegninger af udfordrede landsbyer etablerer støtteordninger, puljer og lign., jf. landsbyudvalgets anbefaling 3. Dansk byplanlaboratorium anbefaler ligeledes, at de nye krav følges op af redskaber, som f.eks. findes i byfornyelsen og nedrivningspuljerne.

KL påpeger desuden, at der er behov for bedre muligheder for jordfordeling, herunder midler til at bytte ejerskabet af jord med sigte på bedre

bosætningsmuligheder, mere effektiv landbrugsdrift, forbedret klimatilpasning og tilgængelig natur.

Kommentarer

Lovforslaget skal ses som et led i regeringens opfølgning på anbefalingerne fra Udvalget om levedygtige landsbyer for så vidt angår den del, der umiddelbart vedrører planloven. Udvalget for levedygtige landsbyers anbefalinger er målrettet regeringen, kommuner og lokalsamfund. Regeringen forventer at følge op på anbefalingerne og udbrede kendskabet til dem i løbet af efteråret 2018, bla. ved at afsætte midler til en landsbypulje på finanslovsforslaget 2019. Eventuelle nye muligheder for jordfordeling indgår ligeledes ikke i dette lovforslag.

Mange kommuner arbejder i forvejen på forskellig vis med udvikling af landsbyer og landdistrikter. Med lovforslaget lægges der op til, at kommunerne forpligtes til i kommuneplanlægningen at foretage en strategisk planlægning, der sammenhængende tager stilling til muligheder for udvikling af landsbyer, samt forpligtes til at indarbejde retningslinjer for udviklingen af landsbyer. Kommunerne kan i arbejdet hermed bygge videre på den planlægning m.v., som kommunerne hidtil måtte have foretaget for landsbyer.

Strategisk planlægning for landsbyer i kommuneplanen

KL finder det positivt, at der fastlægges et krav om, at kommunerne fremover skal redegøre og fastsætte retningslinjer for den strategiske udvikling af kommunens landsbyer.

Randers Kommune finder, at lovforslaget indfører unødigt detaljerede bestemmelser om arbejds gange og borgerinddragelse og dermed medfører øget statslig styring uden reelt at give nye muligheder for landsbyerne. Randers Kommune foreslår, at kapitel 2b fjernes, og at planlægningen for landsbyer alene indarbejdes i planlovens kapitel 4 om kommuneplanlægning i form af retningslinjer og redegørelseskrav som fremsat i lovforslaget. Randers Kommune foreslår desuden, at det skal være op til det enkelte byråd at vurdere i hvilket omfang, det er nødvendigt at foretage strategisk planlægning for landsbyer. Randers Kommune efterspørger endvidere en tydeligere definition af levedygtig landsby og dens modsætning, af differentieret udvikling og af om der reelt er tale om, at kommune skal udpege rekonstruktionsområder jf. rapporten fra Udvalget for levedygtige landsbyer.

Horsens Kommune ønsker konkrete retningslinjer for, hvad der menes med udvikling af landsbyer, blandt andet for at sikre, at kommunerne arbejder på samme måde med den strategiske planlægning for landsbyer. Sønderborg Kommune ønsker, at begreberne landsbysamfund, lokalområde, åbenland, landområder og landsbyer bliver klart defineret.

Aarhus Kommune efterspørger en præcisering af, om f.eks. udvikling af landsbyer omfatter fysisk planlægning og om byudviklingsområder skal

overføres til byzone, men anbefaler, at det bliver op til byrådet at definere, hvad den strategiske planlægning skal indeholde. Aarhus Kommune finder, at der bør skelnes mellem landsbyer i yderområder og landsbyer tæt op ad en større by i vækst.

DN mener, at det af lovforslagets bemærkninger tydeligt bør fremgå, at en målrettet og differentieret indsats ikke behøver at betyde vækst i udbygningsmuligheder, men også kan være forbedring af kulturmiljø eller adgang til natur. DN peger på, at listen med levedygtighedskriterier på side 64 bør suppleres med forhold som en bæredygtig udvikling; et rent miljø, attraktive landskaber og kvalitet i- og adgang til naturen. DN påpeger endvidere, at det bør tydeliggøres i lovbemærkningerne, at det ikke er hensigten at åbne for spredt og uplanlagt bebyggelse uden for landsbyafgrænsningen.

DN, Dansk Idrætsforbund (DIF) og Friluftsrådet påpeger behovet for at skabe adgang til landskaber og natur. Friluftsrådet opfordrer til, at kommunerne forpligtes til at medtænke friluftsliv og natur som et vigtigt prioriteringsområde i den langsigtede planlægning. DIF foreslår, som et led i kommunernes forpligtelse til strategisk planlægning for landsbyer, at gøre anmeldelsesordningen i forbindelse med nedlæggelse af veje og stier i Naturbeskyttelseslovens § 26 a til en tilladelsesordning med høring, for at begrænse konsekvenserne for det rekreative liv. DIF foreslår endvidere, at varetagelsen af idræts- og sundhedsinteresserne skrives ind i planloven på linje med den række af andre interesser, som kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for, da dette vil falde fint i tråd med, at udvalgets fjerde kriterium, der karakteriserer, at den levedygtige landsby har ”social og kulturel sammenhængskraft”.

DSK opfordrer til, at lovforslagets bemærkninger suppleres med en udbygning af, at privat service blandt andet omfatter dagligvareforsyning.

TDC mener, at det i lovforslaget bør adresseres, at den strategiske planlægning for landsbyer også bør sikre, at der uden barrierer kan etableres og udbygges den nødvendige digitale infrastruktur i landsbyer og landområder.

Landbrug & Fødevarer påpeger, at den strategiske planlægning også skal ske under hensyntagen til de erhverv, der naturligt er beliggende i og ved landsbyerne, som f.eks. landbrug. Landbrug & Fødevarer ønsker til lovforslagets del om strategisk planlægning for landsbyer en beskrivelse af konkrete muligheder og virkemidler, herunder muligheder for at indføre opmærksomhedszoner om eksisterende husdyrbrug, hvor der skal foretages en konkret vurdering af lugt inden der kan etableres boliger.

Kommentarer

Udvalget for levedygtige landsbyer anbefaler bl.a., at landsbyernes levedygtighed skal understøttes ved at sikre, at kommunerne foretager en strategisk planlægning af landsbyer. De foreslåede ændringer er fremsat som

opfølgning på udvalgets overvejelser om, at en strategisk planlægning, der aktivt tager stilling til udviklingen af kommunens landsbyer, er et væsentligt redskab i bestræbelsen på at fremme levedygtige og attraktive landsbyer til gavn for borgere og erhvervslivet i hele landet. Med lovforslaget lægges der derfor op til, at kommunerne forpligtes til i kommuneplanlægningen at foretage en strategisk planlægning, der sammenhængende tager stilling til muligheder for udvikling af landsbyer, samt forpligtes til at indarbejde retningslinjer for udviklingen af landsbyer. Den strategiske planlægning skal bidrage til at gøre kommunens udviklingsmuligheder og planlægning i landsbyer mere nærværende og fokuseret samt styrke den kommunalpolitiske diskussion med borgerne.

Den strategiske planlægning bør udtrykke en bevidst politisk prioritering af, hvad der er fundamentalt for udviklingen i landsbyer, hvad der skal være sigtepunkterne for og prioriteringen i den lokale politik, og at udviklingen skal ske efter bæredygtige principper. Tilføjelsen af et nyt kapitel 2 b med regler om strategisk planlægning for landsbyer skal understrege, at den strategiske planlægning for landsbyer vurderes at være af væsentlig betydning for at fremme levedygtige og attraktive landsbyer til gavn for borgere og erhvervslivet i hele landet.

Ifølge lovforslaget skal den strategiske planlægning for landsbyer foretages under hensyn til de lokale forhold. Det betyder bl.a., at detaljeringsgraden af den strategiske planlægning kan variere fra kommune til kommune, og at kommunerne kan beslutte på hvilket nærmere grundlag og efter hvilken metode den strategiske planlægning foretages. I udgangspunktet er det således op til kommunalbestyrelsen at tage stilling til, på hvilket grundlag den strategiske planlægning skal foretages, herunder i hvilket omfang den skal baseres på henholdsvis konkrete analyser af udvalgte landsbyer og mere generelle analyser af typer af landsbyer efter kriterier, som kommunalbestyrelsen vurderer relevante. Den strategiske planlægning skal dog i alle tilfælde sammenhængende tage stilling til muligheder for udvikling af hele kommunens landsbyer. Det er kommunalbestyrelsen, der vurderer, hvorledes retningslinjer for udviklingen af landsbyer skal formuleres. Bl.a. om de skal fastsættes som konkrete retningslinjer for bestemte områder, eller som mere generelle retningslinjer på baggrund af kriterier, der er relevante for den pågældende kommune.

For kommuner, hvor strategisk planlægning for landsbyer ikke vurderes relevant, f.eks. en bykommune uden udfordrede landsbyer, kan det i kommuneplanens redegørelse med henvisning dertil beskrives, at der ikke er behov for strategisk planlægning efter reglerne i kapitel 2 b. Kommunalbestyrelsen i en større bykommune som Aarhus vil ligeledes have mulighed for at fastsætte generelle retningslinjer om udvikling af kommunens landsbyer på baggrund af den ønskede rollefordeling mellem landsbyerne og Aarhus by.

Om en landsby er levedygtig kan karakteriseres ved en række forhold, der kan afhænge af og variere med de lokale forhold og landsbyens

geografiske beliggenhed i forhold til større byer. Der kan således være stor forskel på, hvad der for landsbyer har betydning for, om de betragtes som levedygtige. Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger vil det dog som udgangspunkt gælde, at landsbyen alene eller sammen med andre landsbyer eller større bysamfund i højere eller mindre grad kan tilbyde indbyggerne tidssvarende boliger i varierende former, tilgængelighed til beskæftigelse, mulighed for etablering af virksomhed, social sammenhængskraft, nærhed til offentlig og privat service, idræts- og fritidsaktiviteter samt passende trafik og digital infrastruktur.

Udvikling af landsbyer er ikke nødvendigvis identisk med fysisk planlægning og en geografisk udvidelse af landsbyer. Udvikling af landsbyer kan eksempelvis bestå af andre tiltag for at understøtte levedygtigheden af lokalsamfund inden for landsbyens eksisterende fysiske rammer, og kan efter omstændighederne også bestå i at omdanne, og eventuelt reducere, bebyggelsen inden for landsbyens fysiske rammer.

Kommunalbestyrelsen skal forholde sig til de landsbyer, som må karakteriseres som udfordrede, og under hensyn til de lokale forhold vurdere, hvad der er planlægningsmæssigt relevante forskelle, som kommuneplanlægningen skal forholde sig til for at fremme en differentieret og målrettet udvikling af kommunens landsbyer. Det er ikke indeholdt i lovforslaget, at kommunalbestyrelsen skal udpege rekonstruktionsområder jf. rapporten fra Udvalget om levedygtige landsbyer.

Det vurderes, at lovforslagets bemærkninger kan suppleres, præciseres og eksemplificeres på baggrund af de modtagne høringssvar, navnlig at levedygtighedskriterier kan suppleres med hensyn til adgang til natur, og at anvendelsen af visse begreber (landsbyer og udvikling af landsbyer) kan præciseres. Bemærkningerne kan endvidere suppleres mht. hvad der forstås ved udvikling af landsbyer og differentieret og målrettet indsats.

Det falder uden for regeringens formål med dette lovforslag at foreslå ændringer i naturbeskyttelsesloven.

Det vurderes, at vigtigheden af digital infrastruktur allerede fremgår af lovforslagets bemærkninger. Udbygning af den digitale infrastruktur i landsbyerne bør fortsat ske efter planlovens regler, så en evt. påkrævet planlægning kan ikke tilsidesættes med det formål at sikre digital infrastruktur. Bedre digital infrastruktur er herudover en selvstændig anbefaling fra Udvalget om levedygtige landsbyer, som der følges op på i anden sammenhæng.

De foreslåede bestemmelser om strategisk planlægning for landsbyer ændrer ikke på de gældende hensyn til erhverv, herunder produktionserhverv, eller på regler om overførsel til byzone. Kommunerne skal således fortsat planlægge med afstand til eller tage hensyn til højde i forhold til produktionsvirksomheder, transport- og logistikvirksomheder og husdyrbrug. Der henvises til høringsnotatets afsnit 2.2.

Metode og vejledning

Guldborgsund Kommune og dansk byplanlaboratorium finder det positivt, at lovforslaget lægger op til metodefrihed.

KL ønsker, at det snarest meldes ud, om der vil blive fastsat nærmere krav til metoden og grundlaget for kommunernes strategiske planlægning i en bekendtgørelse.

DN mener, at der er behov for at indføre krav om en fælles analysemodel, så der fastlægges entydige retningslinjer for baggrundsanalysen med udgangspunkt i den model, som udvalget for levedygtige landsbyer har anbefalet. DSK mener ligeledes, at der er behov for, at erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om grundlaget for den strategiske planlægning af landsbyer.

KL og DN ønsker, at der udarbejdes en vejledning om kommunernes strategiske planlægning for landsbyer.

Kommentarer

Mange kommuner arbejder i forvejen på forskellig vis med udvikling af landsbyer og landdistrikter. Det vægtes højt, at kommunerne får tilstrækkelig fleksibilitet og metodefrihed til at gennemføre den strategiske planlægning, som de finder det hensigtsmæssigt under hensyn til de lokale forhold. Kommunerne kan, med forbehold for eventuelle regler fastsat i medfør af den foreslåede § 5 c, stk. 3, beslutte på hvilket nærmere grundlag og efter hvilken metode den strategiske planlægning foretages. Kommunerne kan således i arbejdet med den strategiske planlægning bygge videre på den planlægning m.v., som kommunerne hidtil måtte have foretaget for landsbyer.

For at kunne sikre kvaliteten af den strategiske planlægning for landsbyer, herunder for at kunne tilpasse grundlaget for den strategiske planlægning på baggrund af de løbende erfaringer med planlægningen, vurderes det dog, at der skal være mulighed for at fastsættes regler om det nærmere grundlag for kommunalbestyrelsens strategiske planlægning.

Derfor giver lovforslaget mulighed for, at erhvervsministeren kan fastsætte regler om grundlaget for den strategiske planlægning for landsbyer. Bemyndigelsen kan benyttes til at sikre kvaliteten af den strategiske planlægning for landsbyer, herunder til at kunne tilpasse grundlaget for den strategiske planlægning på baggrund af de løbende erfaringer med planlægningen. Bemyndigelsen vil eksempelvis kunne benyttes til at fastsætte regler om, at den strategiske planlægning helt eller delvis skal udføres på grundlag af en konkret vurdering af de enkelte landsbyer med særlig inddragelse af lokalsamfundene. Bemyndigelsen vil tillige kunne benyttes til at fastlægge hensigtsmæssige procedurer for inddragelse af berørte lokalsamfund og nabokommuner m.v. Herved bliver det også muligt på baggrund af de løbende erfaringer med kommunernes strategiske

planlægning at udbrede metoder og procedurer, som generelt har vist sig hensigtsmæssige.

Det er således ikke hensigten at bemyndigelsen vil blive udnyttet fra lovforslagets ikrafttræden, men at den skal kunne tages i anvendelse, hvis der viser sig et behov for at fastsætte nærmere regler om grundlaget for den strategiske planlægning for landsbyer, eller når der er opnået et erfaringsgrundlag og en best practise for kommunernes strategiske planlægning for landsbyer.

Der vil blive udarbejdet en vejledning om strategisk planlægning for landsbyer, som bl.a. vil indeholde eksempler på strategisk planlægning for landsbyer i kommuner med forskellige udfordringer og med forskellig detaljeringsgrad.

Opgavens omfang

KL, Horsens Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune og Guldborgsund Kommune gør opmærksom på, at der er tale om en omfattende opgave, især hvis der stilles krav om en strategisk plan for alle landsbyer i kommunen. Randers Kommune bemærker, at det ikke er realistisk at gennemføre en grundig strategisk planlægning i dialog med f.eks. 85 landsbyer, og at der derfor må blive tale om generelle betragtninger.

Faaborg-Midtfyn Kommune gør opmærksom på, at kommuneplanrevisi-
oner, som sendes i høring i 1. halvår 2019, ikke vil kunne indeholde det beskrevne omfang af redegørelser mv. og foreslår, at der fastsættes en overgangsperiode eller mulighed for, at de nye lovkrav kan opfyldes gennem efterfølgende kommuneplantillæg.

Kommentarer

Det er kommunalbestyrelsen, der vurderer, hvorledes retningslinjer for udviklingen af landsbyer skal formuleres. Bl.a. om de skal fastsættes som konkrete retningslinjer for bestemte områder, eller som mere generelle retningslinjer på baggrund af kriterier, der er relevante for den pågældende kommune. Der stilles således ikke krav om, at der skal fastsættes konkrete retningslinjer for hver enkelt landsby i kommunen.

Der defineres ikke en præcis nedre grænse for en landsbys størrelse, men den strategiske planlægning efter loven vil i almindelighed skulle omfatte landsbysamfund med mere end 200 indbyggere. Dette svarer til Danmarks Statistiks byområdedefinition, der forudsætter en sammenhængende bebyggelse med mindst 200 indbyggere, hvor afstanden mellem to huse ikke overstiger 200 meter. Kommunerne kan medtage mindre landsbyer, hvis kommunen vurderer, at det er relevant under hensyn til de lokale forhold. Det vurderes, at dette bør præciseres i lovbemærkningerne.

*Det vurderes, at der bør tilføjes en overgangsbestemmelse i lovforslaget, hvorefter der ikke vil blive stillet krav om, at kommuneplanrevisi-
oner, som*

sendes i høring i første halvdel af 2019, indeholder strategisk planlægning for landsbyer.

3.2. Bestemmelser om kommune- og lokalplanlægning i områder belastet af lugt, støv eller anden luftforurening

Esbjerg Kommune kvitterer for, at lovforslaget giver mulighed for, at kommunerne kan udnytte bymidterne og imødekomme en stigende efterspørgsel særligt i de større byer ved at planlægge for hermetisk lukkede bygninger til boliger i områder belastet med lugt, støv eller anden luftforurening. Dansk Byplanlaboratorium ser god samfundsøkonomi i at om-danne eksisterende arealer frem for at tage jomfruelig jord i brug.

KL er som udgangspunkt positiv overfor muligheden for at kunne etablere boliger i områder belastet af lugt, støv og luft, som har været et ønske hos KL og flere kommuner. KL mener dog, at de hermetisk lukkede bygninger har vidtgående begrænsninger, da der også bør kunne være altaner og åbne vinduer.

DI kan tilslutte sig forslaget om hermetisk lukkede bygninger til boliger i lugtbelastede områder. Landbrug & Fødevarer roser forslaget for at anerkende behovet for at øge retssikkerheden for virksomheder i forbindelse med planlægning af boliger i nærheden af industrivirksomheder, herunder fødevarer-virksomheder. Dansk Metal støtter forslaget, da de finder det helt afgørende, at der også fremover kan drives produktionsvirksomheder på danske havne.

Landbrug & Fødevarer roser særligt forslaget for den meget velovervejede beskyttelse af såvel produktionsvirksomheder og beboere i lugtbelastede områder, idet forslaget ses som afgørende for, at eksisterende virksomheder kan fortsætte deres drift og investeringer, hvis der etableres boliger i deres nærhed. De vurderer det som helt afgørende, at der ikke slækkes på forslaget på dette punkt.

Kommentarer

Flere kommuner, har udtrykt ønske om at få mulighed for at kunne planlægge for nye boligbebyggelser i områder påvirket af lugt, støv og anden luftforurening på baggrund af den stigende efterspørgsel efter boliger i de større byer, og for at kunne udvikle tidligere erhvervsarealer til bolig-områder eller blandede byområder på en hensigtsmæssig måde. Lovforslaget imødekommer ønsket.

Hermetisk lukkede bygninger og mekanisk ventilation

Danske Regioner foreslår, at havne, der i dag fungerer som havne for landing af råstoffer undtages fra muligheden for, at der kan etableres boliger som hermetisk lukkede bygninger på den pågældende havn.

Horsens Kommune foreslår tydeliggørelse af, at hermetisk lukkede bygninger til boliger er en undtagelse, som kan anvendes, hvor andre boligkvaliteter kan opveje, at bygningen er lukket.

Brønderslev Kommune anfører, at hermetisk lukkede boliger måske kan fungere i etageboliger, men at langt den største byudvikling i Vendsyssel sker som enfamiliehuse og tæt-lave boliger. Brønderslev Kommune finder i den forbindelse, at lovkravene i praksis betyder, at kommunerne ikke har metodefrihed og vurderer, at boliggrunde med vilkår om hermetisk lukkede bygninger vil være usælgelige.

Odense Kommune vurderer, at der må forventes at komme et vist pres på kommunerne i forhold til at udarbejde lokalplaner, såfremt det er økonomisk attraktivt for bygherrer/investorer. Odense Kommune ser desuden væsentlige, uafklarede problemstillinger fsva. mekanisk ventilation, herunder bl.a. vedligeholdelse og kontrol af anlæggene, samt vejledende grænseværdier, livskvalitet ved at kunne åbne vinduerne/bæredygtighed og boligkvalitet.

Asfaltindustrien og DN finder henholdsvis, at forslaget om at bygge boliger i konsekvensområder er vanskeligt at implementere i praksis, hvor der skal tages højde for variationer i vejr- og vindforhold, og at vurderingen af, hvilke boliger i en bygning, der i givet fald skal være hermetisk lukkede og hvilke, der ikke skal - også over tid - vil være usikker pga. lugt-, luft- og støjmålingers kompleksitet.

Dansk Byplanlaboratorium finder det ikke acceptabelt at opføre boliger med hermetisk lukkede vinduer, idet man bør fastholde det høje niveau for danske boliger, og Arkitektskolen Aarhus finder, at da forslaget hindrer udluftning medfører det, at boligens indeklima er helt afhængig af mekaniske løsninger. Arkitektskolen Aarhus peger på, at vedligeholdelse af tekniske ventilationsanlæg vil være afhængig af velfungerende boligforeninger og finder, at alle beboere bør beskyttes mod uacceptable miljøpåvirkninger - også beboere i dårligt fungerende boligforeninger.

Randers Kommune opfordrer til, at planlovens § 15, stk. 2, nr. 14 og 15, fremtidssikres, så anvendelse af nye teknologier muliggøres, uden at planloven og de enkelte lokalplaner skal ændres. Horsens Kommune foreslår desuden, at krav om placering af hoveddøre til lejligheder i konsekvensområder præciseres.

Københavns Kommune finder ikke, at der er grundlag for at undtage døgninstitutioner, hvor mennesker har døgnophold fra § 15 b, da man ikke entydigt kan sige, at disse mennesker ikke har mulighed for at vælge et andet sted at bo, og da forslagets krav giver tilstrækkelig boligkvalitet, ligesom forslaget vil være en yderligere begrænsning for kommunen.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener, at forslaget er et markant skred i den politiske holdning til, hvad borgere bør udsættes for samt et

opgør med målsætningen om sunde boliger og reguleringsprincippet om, at forureneren betaler. DN mener, at kommunerne i planlægningen må beslutte, om der skal være boliger eller forurenende erhverv i konkrete områder, som ikke med rimelighed kan rumme begge funktioner. DN foreslår, at regeringen ikke fremsætter lovforslag, der tillader boliger i områder belastet med lugt, støv eller anden luftforurening, da borgerne ikke skal betale for dårlig planlægning med deres helbred og forringet boligkvalitet. I stedet anbefaler DN at kommunerne bør have pligt til at anvise virksomhederne en anden lokalitet, såfremt de ønsker at planlægge boliger tættere på virksomhederne.

Arkitektskolen Aarhus finder, at forslaget om at tillade planlægning for hermetisk lukkede boliger og mekanisk ventilation er problematisk, da det ændrer ved det grundlæggende princip om, at miljølovgivningen skal være med til at afhjælpe miljøkonflikter.

Danske Regioner finder, at forslaget svækker intentionerne i den nuværende planlov, idet der gives mulighed for at etablere boliger i områder, der er miljøbelastede, og da der ligger en latent mulighed for konflikt selv med forudsætningen om hermetisk lukkede boliger.

Fredericia Kommune peger på, at der sættes loft for virksomheders udviklingsmuligheder ved udnyttelse af lovens mulighed for at etablere boliger i konsekvenszonen, mens Esbjerg Kommune påpeger, at det evt. kan overvejes, om der skal sættes en max grænse for påvirkningen.

Odense Kommune, Arkitektskolen Aarhus, Danske Havne, Danske Regioner, Asfalt Industrien, og DN ser en risiko for, at forslaget vil medføre klager og kontroverser mellem virksomheder og borgere og evt. vil kunne få negative konsekvenser for virksomhederne i forbindelse med ændringer og udvidelser.

Asfaltindustrien finder, at forslaget risikerer at erstatte klare og operative regler i den nuværende lov med uklarhed og usikkerhed, og at der dermed åbnes for konflikter til gene for borgere og produktionsvirksomheder. Asfaltindustrien finder endvidere, på baggrund af at det er svært for produktionsvirksomheder at finde egnede beliggenheder, at områder udlagt til produktionserhverv bør medføre, at der kan etableres produktionsvirksomheder fremfor etablering af boliger.

Kommentarer

Lovforslaget har til formål at imødekomme den stigende efterspørgsel efter boliger i de større byer og for at kunne udvikle tidligere erhvervsarealer til boligområder eller blandede byområder på en hensigtsmæssig måde.

Det vil være op til den enkelte kommunalbestyrelse aktivt at beslutte, om og i hvilket omfang, der kan etableres hermetisk lukkede bygninger til boliger i deres kommune, eller om det ikke skal være en mulighed i

kommunen. Det vil således bero på den enkelte kommunalbestyrelses overvejelser og kvalitative vurdering om, hvordan kommunalbestyrelsen ønsker at forme byen, eller områder i byen, så den bliver god at bo, færdes og være i. I forbindelse med udarbejdelse af lokalplaner opstiller kommunerne bestemmelser om, hvordan ny bebyggelse i området skal udformes, herunder bl.a. bebyggelsens og udendørs opholdsarealers omfang og udformning.

Råstofhavne af national betydning vil, på linje med øvrige erhvervshavne af national betydning, være omfattet af statens tilsyn med nationale interesser i kommunernes planlægning. Det vil være op til den enkelte kommunalbestyrelse at vurdere om havne, som fungerer som landing af råstoffer, bør undtages for muligheden for hermetisk lukkede bygninger til boliger.

Det er en betingelse, at boligbebyggelserne er hermetisk lukkede, og at der er mekanisk ventilation, hvor luftindtag placeres i en højde, hvor grænseværdierne for lugt, støv og anden luftforurening er overholdt. Formålet er, at den forurenede/belastede luft ikke kommer ind i boligen f.eks. ved åbne vinduer, via altaner eller gennem den mekaniske ventilation.

Lovforslaget stiller ikke krav til selve indretningen af bygningen, herunder hvordan indgangsdøre skal indrettes, brandsikkerhed, eller hvordan beregningen af forureningen skal foretages.

I forbindelse med opførelse af bebyggelse efter de foreslåede bestemmelser vil det være bygherre, der skal afholde udgifterne til afskærmningsforanstaltninger samt udgifter som følge af afskærmningsforanstaltningerne, og ikke produktionsvirksomhederne. Udgifter som følge af afskærmningsforanstaltningerne, kan eksempelvis være udgifter til opfyldelse af brandkravene i bygningsreglementet.

Princippet om at forurenere betaler følges ikke i dette lovforslag, idet kommunalbestyrelsen og bygherre netop aktivt vælger at lægge en bygning i et område, der allerede er belastet af lugt, støv eller anden luftforurening. Det vil derfor ikke være virksomheden, som skal betale for afværgeforanstaltninger i forhold til bygningen, men bygherre, som ønsker at bygge der.

Muligheden for hermetisk lukkede bygninger til boliger omfatter ikke døgninstitutioner, hvor mennesker har døgnophold, som plejehjem, ældreboliger, handicapboliger, kostskoler m.v., hvad der hænger sammen med den frivillighed, der skal være for det enkelte menneske, ved at vælge at bo i en hermetisk lukket bolig i et område belastet af lugt, støv eller anden luftforurening. Det er således afgørende, at det er fuldt ud frivilligt, om man ønsker at bo i et område belastet af lugt, støv eller anden luftforurening, og ikke har behov for at kunne åbne vinduerne, selv om forslagets krav sikrer en tilstrækkelig boligkvalitet. Netop ved at bo på fx en døgninstitution bor man på et sted, som varetager nogle funktioner, som skal

imødekomme det enkelte menneskes behov, hvad enten det er pleje eller uddannelse. Det enkelte menneske som har behov for den funktion, som døgninstitutionen varetager, har i den situation ikke indflydelse på lokaliteten. Af lovtekniske grunde er undtagelsen om døgninstitutioner blevet flyttet fra lovbemærkningerne til lovteksten.

Lokalplanens redegørelse, dokumentationskrav og sammenhæng til anden lovgivning

Holstebro Kommune mener, at forslaget krav om, at en bygning skal være hermetisk lukket vil kunne indskrives i en lokalplan, så der efterfølgende kan stilles betingelser mv., mens Københavns Kommune efterspørger mere præcise anvisninger for dokumentationskrav i redegørelsen til lokalplaner.

Lyngby-Taarbæk Kommune finder, at der er betydelige udfordringer ved at skulle redegøre i lokalplaner for, hvordan der tages højde for produktionsvirksomhedernes udviklingsmuligheder. Samtidig vurderes fleksibiliteten i forslaget i givet fald at være vanskelig at udnytte.

Randers Kommune finder, at redegørelseskravet i § 16 stk. 10, er unødvendig, da kommunerne er i dialog med virksomhederne, ligesom det bemærkes, at de detaljerede beskrivelser af afværgeforanstaltninger mod luftforurening hører hjemme i en vejledning fremfor i selve loven. Randers Kommune finder endvidere, at forslaget indfører (unødigt) detaljerede bestemmelser i planloven.

Landbrug & Fødevarer ser det som positivt, at kommunerne forpligtes til at inddrage berørte virksomheder i den lovpligtige redegørelse, så alle konkrete forhold tages i betragtning.

Dansk Erhverv og DTL-Danske Vognmænd støtter forslaget om, at lokalplanforslag, som omfatter boliger i konsekvensområder og i højder, hvor støv eller anden luftforurening er over grænseværdierne, skal indeholde en redegørelse for, hvordan planen tager højde for transport- og logistikvirksomheder i erhvervsområdet i dialog med virksomhederne.

Odense Kommune ser en række uhensigtsmæssigheder i forhold til dokumentation og kontrol samt at indhente oplysninger fra virksomhederne, som kan ventes at medføre øget bureaukrati og meromkostninger.

Randers Kommune stiller en række spørgsmål, herunder om bl.a. hvorvidt der gives rum for ”bagatelgrænser”/konkrete vurderinger i forhold til kortlægning af kilder til lugt, støv eller anden luftforurening, hvilke dokumentationskrav der vil blive stillet herunder om der er tale om beregninger eller målinger, om der er tale om permanente eller periodevise påvirkninger, hvem der har erstatningsansvaret, hvis det viser sig at de afværgende foranstaltninger er utilstrækkelige, konsekvenser for investorerne investeringssikkerhed mv.. De anbefaler, at staten i samarbejde med kommunerne laver et eftersyn af og en vejledning om sammenhængen mellem de

forskellige lovgivninger, så modsatrettede miljøbegreber afklares. Aarhus Kommune efterlyser ligeledes en beskrivelse af forholdet til miljøbeskyttelsesloven, som er uddybet i et juridisk notat, som kommunen har fået udarbejdet.

KL opfordrer til, at der hurtigst muligt, igangsættes et udviklings- og analysearbejde vedr. bestemmelserne i både plan- og miljølovgivning, der vedrører kommune- og lokalplanlægning i områder belastet af lugt, luft og støj. Arbejdet bør have til formål at undersøge mulighederne for at åbne for videre, præcise rammer for lokalplanlægning i områder, der er miljøbelastede. KL har været i dialog med DI herom, og parterne er enige om relevansen af sådant et arbejde og ønsker begge at indgå heri.

Dansk Byplanlaboratorium finder for så vidt angår støv og lugt behov for uddybende vejledninger, som kan bygge bro mellem miljø- og planlov samt give mulighed for mere kvalitative stedspecifikke vurderinger.

Kommentarer

Redegørelseskrav i forbindelse med planlægning af hermetisk lukkede bygninger til boliger gælder i forvejen ved planlægning af hermetisk lukkede bygninger til kontorer og ved planlægning af boliger i områder, hvor støjgrænserne er overskredet (bl.a. i transformationsområder), og anses for nødvendige, når der planlægges i områder, hvor grænseværdierne for lugt, støv eller anden luftforurening er overskredet.

Der skal gøres rede for, hvordan planen tager højde for produktionsvirksomhederne, transport- og logistikvirksomhederne i erhvervsområdet. Redegørelsen skal så vidt muligt være tilvejebragt i dialog med produktionsvirksomhederne, transport- og logistikvirksomhederne.

Redegørelsen kan f.eks. være oplysninger om, hvordan etablering af afskærmningsforanstaltninger kan sikre mod forurening indenfor, og at grænseværdier er overholdt på de påbudte udendørs opholdsarealer for boliger, således at det ikke giver grundlag for at skærpe vilkårene for virksomhederne og påbud. Redegørelsen skal ligeledes indeholde en vurdering af, hvordan lokalplanen tager højde for virksomhedernes drifts- og udviklingsmuligheder.

I forhold til krav til dokumentation vil dette blive eksemplificeret i forbindelse med opdateringen af Erhvervsstyrelsens vejledning om produktionsvirksomheder i kommune- og lokalplanlægning.

For så vidt angår det rejste spørgsmål om erstatningsansvar vil det være bygherre, der i henhold til lokalplanen skal sikre, at bygningen på ibrugtagningstidspunktet er udformet sådan, at forurenede luft ikke kan trænge ind i bygningen (det vil sige, at bygningen er hermetisk lukket i de højder, hvor grænseværdierne er overskredet), og at ventilationsluften ikke er forurenede med lugt, støv eller anden luftforurening (det vil sige, at

luftindtaget til den mekaniske ventilation er placeret i en højde, hvor grænseværdierne er overholdt).

Forholdet mellem planloven og miljøbeskyttelsesloven, vil blive beskrevet i Erhvervsstyrelsens vejledning og ikke i bemærkningerne til loven. Det vurderes, at Erhvervsstyrelsen bør indlede en dialog med KL i forhold til at afdække, hvad et evt. udviklings og analysearbejde, mv. skal afdække.

Konsekvensområder

Aarhus Kommune finder, at forslaget ikke er vidtgående nok og foreslår, at der skabes mulighed for hermetisk lukkede bygninger alle steder, hvor der skal tages hensyn til lugt, støj og luftforurening, uafhængigt af konsekvensområder.

KL finder, at konsekvensområder er et unødvendigt bureaukratisk lag i planlægningen, idet der i lokalplanlægningen skal tages hensyn til mulige miljøkonflikter, uanset om der er udpeget et konsekvensområde eller ej. KL mener desuden, at det skal fremgå tydeligt, at det er frivilligt at udpege konsekvensområder og ikke et krav.

Dansk Industri (DI) foreslår konkret, det skal være obligatorisk at afgrænse konsekvensområder ud fra virksomhedernes udviklingsbehov og ikke blot en mulighed, set i forlængelse af lovens formålsparagraf.

Kommentarer

Både hermetisk lukkede bygninger til kontorer og boliger er afgrænset til konsekvensområder, da det er opmærksomhedsområder, hvor folk, der bosætter sig der, ved, at der er/kan være forurening fra en virksomhed, og at en virksomhed er opmærksom på, at der kan tillades hermetisk lukkede bygninger i området uden om virksomheden.

Konsekvensområder kan kun placeres omkring erhvervsområder forbeholdt produktionsvirksomheder og transport- og logistikvirksomheder, hvorfor en mulighed for at kunne bygge alle steder, vil medføre, at andre typer virksomheder end dem som er i et erhvervsområde, vil kunne blive berørt, f.eks. husdyrbrug.

Kommunerne kan (men skal ikke) i kommuneplanen udlægge et konsekvensområde omkring de udpegede erhvervsområder forbeholdt produktionsvirksomheder. Konsekvensområderne skal opfattes som en mulighed for kommunen til, at udpege et opmærksomhedsområde, som synliggør at den pågældende produktionsvirksomhed har en miljøpåvirkning af de omkringliggende arealer.

Det er således kun et krav at udlægge rammer for konsekvensområder i områder belastet af lugt, støj og anden luftforurening, hvis kommunerne ønsker at gøre brug af muligheden for at planlægge for hermetisk lukkede bygninger. I forbindelse med udpegning og afgrænsning af konsekvensområder kan virksomhedernes fortsatte drift- og udviklingsmuligheder

inddrages i de planlægningsmæssige overvejelser. Kommunerne kan således (men skal ikke) gå i dialog med virksomhederne om deres evt. behov for udviklingsrum i forbindelse med kommunens planlægning.

Opholdsarealer i umiddelbar tilknytning til ejendommen

Fredericia Kommune og Randers Kommune peger på, at definitionen af i umiddelbar tilknytning til ikke er klar, ligesom Odense Kommune ser væsentlige, uafklarede problemstillinger fsva. opholdsarealer i umiddelbar tilknytning til boligerne.

Friluftsrådet understreger vigtigheden af, at der er tale om kvalitetsarealer med grøn og varieret natur og anbefaler konkret, at forslaget tydeliggøres, så der i umiddelbar tilknytning til boligbebyggelsen er adgang til udendørs opholdsarealer af en passende størrelse med grøn natur og plads til at dyrke udendørsaktiviteter, hvor grænseværdier for lugt, støv og anden luftforurening er overholdt.

Kommentarer

Det er en betingelse, at der i umiddelbar tilknytning til ejendommen skal være adgang til udendørs opholdsarealer, hvor grænseværdierne skal være overholdt, således at beboere i en bolig, fortsat har adgang til at komme udenfor uden at blive udsat for væsentlige lugtgener eller væsentlig forurening.

Et sådant udendørs opholdsareal kan f.eks. være et gårdmiljø eller et græsareal tilknyttet et højhus, idet en forurening, som belaster de højere etager pga. røgfaner fra produktionsvirksomheder, ikke må overskride grænseværdierne på gadeniveau.

Det vurderes, der er behov for at uddybe lovbemærkningerne med, at der i begrebet umiddelbar tilknytning ligger, at beboeren ikke skal ud på en længere gåtur i forbindelse med adgangen til at komme udenfor. Det vil imidlertid være op til den enkelte kommunalbestyrelse i forbindelse med planlægning af nye hermetisk lukkede boligbebyggelser, at foretage en konkret vurdering af, om afstanden til de udendørs opholdsarealer kan betragtes som værende i umiddelbar tilknytning til ejendommen.

Det er ikke et krav, at der skal være grønt og plads til fritidsliv, men der skal være plads til, at beboere i boligerne har adgang til at komme udenfor og opholde sig på arealet.

Tinglysning

Randers Kommune opfordrer til, at kravet om at tinglysning af lokalplanlagte ejendomme belastet af lugt, støv og luftforurening udelades, og Fredericia Kommune ser tinglysningskravet som dobbeltarbejde og en ekstra omkostning for kommunerne.

Kommentar

Kommunalbestyrelsen på den pågældende ejendom skal lade tinglyse, at grænseværdier for lugt, støv eller anden luftforurening er overskredet, og at der i de højder, hvor grænseværdierne er overskredet, ikke må isættes vinduer, som kan åbnes eller etableres tagterrasse, altaner, m.v. Tinglysningen skal tjene det formål, at de kommende beboere skal gøres særligt opmærksomme på, at ejendommen er beliggende i et område belastet af lugt, støv eller anden luftforurening, hvilket medfører, at der ikke kan isættes vinduer, der kan åbnes eller etableres altaner m.v. Tinglysningen tjener derfor et informativt formål og er ikke en gyldighedsbetingelse i forhold til lokalplanen og dens indhold. På den måde kan beboere, som ikke har orienteret sig i lokalplanen, have mulighed for at blive orienteret via tinglysningen.

Det bemærkes, at tinglysningen også sikrer, at beboerne ikke på et senere tidspunkt kan etablere oplukkelige vinduer eller altaner, m.v. i højder, hvor grænseværdierne er overskredet, ligesom at lokalplanen også sikrer dette.

Erhvervsministerens tilladelse til at ændre eller ophæve en lokalplan (tilladelse til at dispensere, ophæve eller til at vedtage en ny lokalplan)

Randers Kommune foreslår, at § 15 b, stk. 5, udelades, så kommunalbestyrelsen bliver myndighed på opgaven.

Holstebro Kommune stiller spørgsmålstegn ved, om man efterfølgende kan håndtere åbning af bygninger under driften eller ændringer af den, uanset hvilket redskab, der indføres med forslaget, og Odense Kommune ser væsentlige, uafklarede problemstillinger fsva. fremtidssikring af virksomhederne ift. senere udvidelser/ændringer.

Danske Havne anbefaler ved et konkret forslag, at definitionen (i bemærkningerne side 22 som del af afsnit 2.2.2) udvides, så den tager højde for, at virksomheders produktion kan være ændret i en midlertidig periode, ligesom der kan ske en udskiftning af virksomheder i konsekvensområdet.

Da virksomheders produktion for en periode kan være omlagt, og de dermed ikke skal kunne fratages deres mulighed for fortsat at udnytte en miljøgodkendelse fuldt ud, bemærker DI, at der bør foretages en høring af virksomhederne for at sikre, at en produktionsnedgang ikke kun er midlertidig. Desuden bemærker DI, at tilstedeværelse af hermetisk lukkede naboejendomme til produktionsvirksomheder ikke må påvirke kommende miljøgodkendelser i skærpende retning. DI finder, at det bør indføres i forslaget, at ophævelse af krav om lukkede bygninger i konsekvensområder belastet af luft, støv og luftforurening kun kan ske efter en langsigtet vurdering.

KL mener, at det er uklart hvorfor og efter hvilke kriterier, ministeren skal give tilladelse til, at kommunerne kan ændre eller ophæve en lokalplan fremfor, at Erhvervsstyrelsen håndterer dette via plantilsyn på linje med de nationale interesser i planlægningen.

Randers Kommune vurderer, at det medfører øget statslig styring og mindre kommunalt selvstyre.

Asfaltindustrien finder, at dispensationsmuligheden til Erhvervsministeren vil give en uacceptabel usikkerhed i forhold til den balance, der er skabt med klare og operative regler.

Kommentarer

Kommunalbestyrelsen kan ifølge lovforslaget ikke ændre eller ophæve en lokalplan om hermetisk lukkede bygninger til boliger, hvis arealerne fortsat skal bruges til boliger, medmindre erhvervsministeren har givet tilladelse hertil. Dette skal sikre, at der eksempelvis ikke på grund af et stigende pres fra beboere i form af klager over lugt, støv eller luftforurening eller ønske om altaner, vil ske ændring eller ophævelse af en lokalplan, således at der pga. planlægningen kan opstå et grundlag for at skærpe vilkårene for virksomhederne efter reglerne i miljøbeskyttelsesloven om miljøgodkendelser og påbud. Erhvervsministeren vil ved tilladelsen tage hensyn til produktionsvirksomhederne i området, hvis drifts- og udviklingsmuligheder kan blive påvirket af beslutningen. I den forbindelse vil planlagte udvidelser eller midlertidige ændringer hos en virksomhed være relevante hensyn i afvejningen.

En ophævelse kan f.eks. vise sig relevant, såfremt konsekvensområdet ikke længere er belastet af lugt, støv eller anden luftforurening, der hvor de hermetisk lukkede bygninger med boliger ligger, f.eks. fordi den forurenende virksomhed er ophørt med at forurene enten pga. produktionsændringer eller fraflytning. Omvendt hvis en virksomhed f.eks. har stoppet sin drift midlertidigt, vil der ikke være grundlag for at give en tilladelse. Dette tilføjes lovbemærkningerne.

Hermetisk lukkede bygninger til boliger er et nyt redskab som kommunerne har mulighed for at bruge i deres planlægning, men er ikke en national interesse, som Erhvervsstyrelsen håndterer via det almindelige plantilsyn.

Idet formuleringen i lovtæksten opfattes uklar, vurderes det relevant at præcisere den, således at en kommunalbestyrelse ikke i forhold til en bestemmelse om hermetisk lukkede bygninger i en vedtaget lokalplan om udlagte arealer til boliger, jf. stk. 3, kan dispensere efter planlovens § 19, stk. 1, eller vedtage en ny lokalplan, der ophæver eksisterende bestemmelser om hermetisk lukkede bygninger til boliger, jf. stk. 3, hvis arealerne fortsat skal bruges til boliger, medmindre erhvervsministeren har givet tilladelse hertil. Kommunalbestyrelsen kan endvidere ikke efter planlovens § 33, stk. 1, ophæve en lokalplan med en bestemmelse om hermetisk lukkede bygninger til boliger, jf. stk. 3, hvis arealerne fortsat skal bruges til boliger, medmindre erhvervsministeren har givet tilladelse hertil.

Undtagelsen af byintegrerbare erhverv

Aarhus Kommune og KL finder det positivt, at det eksisterende lovgrundlag i forhold til byplanlægning ved siden af byintegrerbare erhverv justeres, så der rettes op på uhensigtsmæssigheder fra planlovsændringen i 2017. KL kvitterer for, at ændringerne gennemføres før den planlagte evaluering af planlovsrevisionen i 2020. Randers Kommune bifalder, at bestemmelsen i § 15 b, stk. 1, indsnævres, så byintegrerbare erhverv udgår, og foreslår, at § 15 b, stk. 1-3, forenkles, så der gælder samme muligheder uanset, om det er inden for eller uden for et konsekvensområde. Dansk Byplanlaboratorium finder, at forslaget om, at reglerne ikke gælder for mindre byintegrerbare erhverv er et godt skridt på vejen mod et mere tilpasset og mindre rigtigt regelsæt.

DI mener, at listen over byintegrerbare erhverv bør udvides med detailhandel og dagligvarehandel og savner en begrundelse for, at netop de foreslåede virksomhedsgrupper, herunder autoværksteder, foreslås undtaget. DI finder, at forslaget bør justeres, så mikrobryggerier med lav kapacitet og bryggerier gøres komplementære med en specifik grænse, og at virksomhedslisten også refereres i forslagets indledende generelle bemærkninger. DI finder desuden, at det bør overvejes, om det er hensigtsmæssigt, at lovforslaget indeholder en specifik liste af virksomheder henset til den fremtidige udvikling. DI mener desuden, at det i planlægningen bør undgås, at byintegrerbare virksomheder kan komme i en situation, hvor de med et § 42 påbud efter miljøbeskyttelsesloven kan tvinges til at reducere deres miljøpåvirkning med større omkostninger til følge, hvis eksempelvis by- og boligfunktioner flyttes ind ved siden af virksomheden efter, at de gennem nogen tid har ligget et sted med lempede miljøvilkår.

Landbrug & Fødevarer noterer med tilfredshed, at husdyrbrug fastholdes som erhverv omfattet af § 15 b, stk. 1, på lige fod med øvrige produktionsvirksomheder. Imens Brønderslev Kommune, Randers Kommune samt Tønder og Varde kommuner finder det uhensigtsmæssigt, at husdyrbrug fortsat er omfattet.

Brønderslev Kommune og Randers Kommune samt Tønder og Varde kommune finder det uhensigtsmæssigt, at lugtgener fra husdyrbrug omfattes af en stram lovgivning, da det bl.a. vil besværliggøre udlæg af nye boligområder og medføre begrænsninger i husdyrbrugs udvidelsesmuligheder. De mener ligeledes, at det er i modstrid med ønsket om at udvikle levedygtige landsbyer. Tønder og Varde kommuner foreslår, at anvendelsesområdet i § 15 b, stk. 1, begrænses til kun at gælde lokalplanlægning for egentlig byudvikling i form af nye boligområder i byzone.

Horsens Kommune foreslår, at der indføres mulighed for, at der i landzonerområder kan planlægges for boliger på trods af risiko for generende lugt. Endvidere foreslår Horsens Kommune, at kommunen burde forholde sig til problematikken allerede i forbindelse med udpegning af området til fremtidig byzone samt at der bør skelnes mellem boliger i by- og landzonen ved planlægning i områder påvirket af husdyrbrug, så det fortsat vil være muligt at planlægge for boliger på trods af risiko for lugtgener i

landzone. Desuden forventer Horsens Kommune, at forslaget vil medføre, at flere ikke-nedslidte husdyranlæg tages ud af drift, da boliger gradvist flyttes tættere på husdyrproduktioner.

Lyngby-Taarbæk Kommune ønsker en præcisering af husdyrbrug, og Brønderslev Kommune og Fredericia Kommune og Horsens Kommune finder ikke, at kommunerne har de nødvendige data og værktøjer til at fastlægge lugtbelastningen fra husdyrbrug, hvormed kommunernes planlægningsgrundlag vil være behæftet med stor usikkerhed. Fredericia Kommune og Horsens Kommune ser behov for dialog mellem Erhvervsstyrelsen og Miljøstyrelsen for at sikre, at kommunerne har værktøjer til at vurdere lugtgener fra husdyrbrug.

KL påpeger, at konsekvenserne af at fastholde husdyrbrug i § 15 b stk. 1, er underbelyste og mener, at forslaget vil reducere udnyttelsen af udviklingspotentialer og begrænse mulighederne for udvikling i yderområderne. KL opfordrer derfor til, at det nærmere belyses, hvor mange arealer/mindre bysamfund, der vil blive berørt, hvis husdyrbrug fastholdes i § 15 b, stk. 1.

Landbrug & Fødevarer noterer med tilfredshed, at husdyrbrug fastholdes som erhverv omfattet af § 15 b, stk. 1, på lige fod med øvrige produktionsvirksomheder.

Kommentarer

I juni 2017 blev det indført i planloven, at en lokalplan kun må udlægge arealer, der er belastet af lugt, støv eller anden luftforurening til boliger, institutioner, kontorer, rekreative formål, m.v. hvis lokalplanen med bestemmelser om bebyggelsens højde og placering kan sikre den fremtidige anvendelse mod en sådan forurening.

Flere kommuner har peget på, at bestemmelsen rammer uforholdsmæssigt bredt i forhold til det oprindelige ønske om at sikre en øget hensyntagen til produktionsvirksomheder, og at bestemmelsens udformning betyder en u hensigtsmæssig begrænsning af muligheden for at have blandede byer og gennemføre byudviklingsprojekter med både boliger og byintegrerbare erhverv, når der i planlægningen skal tages højde for alle kilder. Bestemmelsen gør det svært at planlægge for en blandet by.

Kommunerne har derfor efterspurgt, at der sker en afgrænsning af bestemmelsen, således at den bliver afgrænset fra at omfatte alle kilder med lugt, støv eller anden luftforurening til kun f.eks. at omfatte forurening fra produktionsvirksomheder, transport- og logistikvirksomheder, i lighed med kilderne i erhvervsområder forbeholdt produktionsvirksomheder, transport- og logistikvirksomheder efter planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 24.

For så vidt angår øvrige virksomheder, som kan udlede lugt, støv eller anden luftforurening, og dermed også er omfattet af den nuværende formulering af bestemmelsen, kan det være mindre virksomheder, som

restauranter, pizzeriaer, cafeer, osv. Dermed skal kommunerne tage højde for lugt, støv og anden luftforurening også i disse tilfælde, hvormed det er gjort sværere for kommunerne at planlægge i umiddelbar nærhed af byintegrerbare erhverv som pizzarier, restauranter, caféer, osv. Det kan derfor ikke udelukkes, at kommunerne med den nuværende regulering kan være tilbageholdende med at planlægge for denne type erhverv, så de ikke bliver en stopklods for den videre udvikling.

Det har ikke været hensigten med planlovsændringen fra 2017, at de byintegrerbare erhverv skal begrænses eller begrænse et byudviklingsprojekt, men at det fortsat skal være muligt at have en blandet by med forskellige byfunktioner. På den baggrund vurderes det, at de nuværende regler rammer uforholdsmæssigt bredt.

Med lovforslaget lægges derfor op til at afgrænse planlovens § 15 b, stk. 1, således at den fremover alene omfatter lugt, støv eller anden luftforurening fra produktionsvirksomheder, transport- og logistikvirksomheder og derudover husdyrbrug, således at de byintegrerbare erhverv som cafeer, restauranter, pizzarier, m.v. som hovedregel ikke vil være omfattet.

Ændringen af bestemmelsen vil medføre en delvis tilbagerulning af den ændring, som blev indført i 2017 med planlovens § 15 b, stk. 1, og er således en lempelse i planlægningen for kommunerne, som efterspurgt af kommunerne.

Det vurderes, at der er behov for at præcisere begrebet produktionsvirksomheder således at det fremgår, at ved produktionsvirksomheder i regi af planloven forstås virksomheder omfattet af Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 1458 af 12. december 2017 om godkendelse af listevirksomhed, Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg, Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse om virksomheder, der forarbejder emner af jern, stål, eller andre metaller, eller virksomheder anført på bilag 1 til Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse om brugerbetaling for godkendelse m.v. og tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning, m.v.. Husdyrbrug er ikke omfattet af begrebet produktionsvirksomheder i regi af planloven.

Præciseringen betyder, at kommende brancher, som tages ud af godkendelsesbekendtgørelsen, eller som er taget ud efter juni 2017, fortsat er omfattet af begrebet produktionsvirksomheder.

Lovforslaget vil medføre, at følgende virksomheder eksempelvis ikke længere vil være omfattet af planlovens § 15 b, stk. 1: autoværksteder omfattet af autoværkstedsbekendtgørelsen, røgerier, kødvarevirksomheder og slagter- og viktualievirksomheder (herunder butikker) med tilberedning af madvarer på mindre end eller lig 500 kg pr. dag, mindre røgerier på havnearealer som har en kapacitet på mindre end 500 kg pr. dag, mindre

bryggerier f.eks. mikrobryggerier med en lav kapacitet, idet de ikke er omfattet af begrebet produktionsvirksomheder, jf. definitionen ovenfor.

Endvidere vil restauranter, caféer, pizzarier, osv. ikke være omfattet, da de heller ikke er omfattet af begrebet produktionsvirksomheder, jf. definitionen ovenfor.

Derimod vil følgende virksomheder eksempelvis fortsat være omfattet af planlovens § 15 b, stk. 1: røgerier, kødvarevirksomheder og slagter- og viktualievirksomheder (herunder butikker) med tilberedning af madvarer på mere end 500 kg pr. dag, bryggerier, mineralvandsfabrikker og maltfabrikker, brødfabrikker og engrosbagerier, idet de er omfattet af begrebet produktionsvirksomheder, jf. definitionen ovenfor.

For at tydeliggøre, at eksemplerne skelner mellem om en virksomhed er omfattet af produktionsvirksomhedsbegrebet eller ikke, indsættes definitionen af produktionsvirksomheder i lovtæksten med dertil hørende bemærkninger.

De øvrige lugtkilder, som efter afgrænsningen ikke længere vil være omfattet af bestemmelsen, bliver reguleret efter reglerne om påbud efter miljøbeskyttelsesloven. Ved evt. klager fra kommende naboer vil denne type virksomheder, hvis grænseværdierne er overskredet og efter en konkret vurdering, ligesom i dag kunne få meddelt påbud om at nedbringe forureningen. Lovforslaget ændrer ikke på dette.

Lovforslaget indeholder ingen ændringer for så vidt angår husdyrbrug. Husdyrbrugene vil derfor fortsat være omfattet af planlovens § 15 b, stk. 1, i lighed med produktionsvirksomheder, transport- og logistikvirksomheder.

Ved husdyrbrug forstås herefter husdyrbrug, som er omfattet af Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) eller Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed (godkendelsesbekendtgørelsen). Det vurderes, der er behov for at definere begrebet husdyrbrug i bemærkningerne til lovforslaget.

Reglerne i forhold til grænseværdier for lugt, støv eller anden luftforurening følger af Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelser og Miljøstyrelsens vejledninger.

Konsekvenserne af at husdyrbrug fortsat er omfattet af bestemmelsen, vil indgå i den samlede evaluering af planloven i 2020.

Boliger med altaner og åbne vinduer

KL og Esbjerg Kommune er som udgangspunkt positiv overfor lovforslaget om hermetisk lukkede bygninger til boliger, som har været et ønske hos KL og flere kommuner, men foreslår, at der i stedet for krav om

hermetisk lukkede boliger alene stilles krav om mekanisk ventilation og adgang til udendørs opholdsarealer, der overholder grænseværdierne. De ser det som en vidtgående begrænsning, at der er forbud mod altaner i højder/områder, der er omfattet af gene eller forurening i forhold til boligens udformning og kvalitet. De foreslår at lovforslaget justeres, så det vil være op til den enkelte borger at vælge, hvornår hun vil opholde sig inde eller ude på altanen.

KL mener desuden, at der i forslaget skal sondres mellem lugt, der som udgangspunkt ikke er sundhedsskadeligt, og anden luftforurening, som er sundhedsskadeligt. Aarhus Kommune foreslår, at det indarbejdes i lovforslaget, at kommunerne i områder, der lejlighedsvis belastes af lugt og under hensyntagen til § 15 b, stk. 3, kan tillade altaner og vinduer, som kan åbnes for at skabe bedre boligkvalitet. De foreslår, at det bl.a. sker under forudsætning af at der ikke er tale om sundhedsskadelig luftforurening, at grænseværdierne er overholdt indendørs, der er adgang til udendørs opholdsarealer, hvor grænseværdierne er overholdt, at der evt. sættes en maksimal grænse for lugt.

Kommentarer

Der er behov for at belyse mulighederne for boliger med oplukkelige vinduer og altaner i områder, som kun er belastet af lugt, nærmer herunder konsekvenserne af en sådan model, hvorfor emnet ikke indgår i lovforslaget. Dette kan fx ske i forbindelse med et analysearbejde, som fx KL har foreslået skal ske i samspil med DI og Erhvervsstyrelsen.

Planloven sonderer ikke mellem lugt som en gene og støv eller anden luftforurening, som er sundhedsskadeligt, idet reguleringen har til formål at sikre, at ny byudvikling ikke medfører skærpede krav til virksomhederne. Reguleringen omfatter derfor de typer af gener og forurening, som kan indgå i en virksomheds miljøgodkendelse, eller som en virksomhed kan blive mødt med via et påbud efter miljøbeskyttelsesloven. Både lugt, støv og anden luftforurening indgår i en virksomheds miljøgodkendelse efter miljølovgivningen. Som led i det af KL foreslåede analysearbejde, kan det fx undersøges, om der kan findes en sontring, således at der kan reguleres forskelligt alt efter, om det er en gene eller en forurening.

Støj

Københavns Kommune foreslår, at § 15 a, stk. 3, om transformationsområder også omfatter kontorformål og at planlovens bestemmelser om støj ændres, så de svarer til reglerne om anden forurening. Derved ville det være muligt for at planlægge for forureningsfølsom anvendelse, hvis der stilles krav om, at indendørsstøjniveauet skal overholdes, fx ved at vinduer ikke kan lukkes op.

Dansk Byplanlaboratorium påpeger, at de såkaldt vejledende støjgrænser for virksomhedsstøj virker restriktive og ser gerne, at kommunerne får øget kompetence.

Kommentarer

En ændring af støjbestemmelserne, som blev indført i planloven i 2003, vil medføre en betydelig sænkning i beskyttelsesniveauet for borgerne, idet de fremover da vil kunne blive udsat for sundhedsskadelig støj fra f.eks. veje, jernbaner, forsvarets øvelsesområder mv. Med planlovsændringen i 2017 blev det muligt at planlægge i transformationsområder, hvor støjen er overskredet med maks. 5 dB. Evt. yderligere ønsker til ændringer kan evt. tages op i forbindelse med 2020-evalueringen af planloven.

3.3. Bestemmelser dispensation fra forbuddet mod helårsbeboelse i sommerhuse i sommerhusområder på Læsø

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener ikke, at det er en god ide at åbne yderligere for at benytte sommerhuse hele året, da en mere intensiv anvendelse af sommerhusområder kan have negative miljø-, natur- og landskabsmæssige konsekvenser. Erfaringen viser ifølge DN bl.a., at sommerhusområderne skifter karakter, og at sliddet på naturområder mv. stiger. DN finder det derfor væsentligt, at den mulighed, som regeringen ønsker at give Læsø, ikke åbner for, at ordningen spredes til andre kommuner, hvorfor argumentationen for at tillade ordningen på Læsø bør uddybes med de særlige forhold, som gør sig gældende. DN finder ligeledes, at hvis der åbnes op for helårsbeboelse i sommerhusområder på øer, der er omfattet af ordningen, bør kommunerne sikre, at områderne lokalplanlægges. Endelig finder DN, at der mangler viden om konsekvenserne af intensivering af benyttelsen af sommerhusområder, hvorfor det foreslås, at staten igangsætter en evaluering, der kan give et forbedret vidensgrundlag om konsekvenser for natur, miljø og landskab af en mere intensiv udnyttelse af sommerhusområderne.

Dansk Byplanlaboratorium undlader at forholde sig til helårsbeboelse i sommerhusområder på Læsø, men foreslår en evaluering af de eksisterende ordninger og den gradvise ændring af vore sommerhusområder bl.a. set i lyset af de kommende vandstandsstigninger.

Dansk Erhverv støtter ikke, at Læsø omfattes af dispensation fra forbuddet mod helårsbeboelse, da forslaget vurderes at have negative konsekvenser for turismen på Læsø, der i forvejen kæmper med faldende turismeaktivitet. Ifølge lovforslaget vurderer Læsø Kommune, at sommerhuse på Læsø er mere attraktive at udleje til helårsbeboelse end de tilgængelige helårsboliger, da sommerhusene ofte har en bedre placering. Konsekvensen vil således ikke kun blive færre feriehus til udlejning, men også en forringelse af udbuddet af udlejningsferiehus, da det vil være feriehus med attraktiv beliggenhed samt velegnethed til ophold hele året, som vil gå tabt. Dansk Erhverv mener desuden, at en udvidelse af bestemmelsen om hvilke øer, der er omfattet, vil danne præcedens for, at flere kommuner med vigende befolkningstal ønsker at blive omfattet. Det vil være negativt for den lokale turisme, som i de danske kystområder i høj grad er baseret

på feriehusudlejning. Dansk Erhverv bifalder, at Læsø Kommune har igangsat andre tiltag for at understøtte helårsbeboelse på øen, som vil kunne løse problemet med tilflytningen, frem for nærværende lovforslag, der medfører, at turismen på øen lider yderligere skade.

DI har ikke tekstnære bemærkninger til dette emne, men opfordrer til, at det indsættes, at kommunalbestyrelsen også vurderer den tekniske, miljømæssige og økonomiske konsekvens for drikkevandsforsyningen og kloakforsyningen som følge af ferieboligens overgang til helårsbeboelse.

Feriehusudlejernes Brancheforening er enig i Dansk Erhvervs høringsvar, idet forslaget vil kunne medføre færre feriehus til udlejning og ”inspirere” andre kommuner. Brancheforeningen finder, at lovforslaget vil kunne bidrage til den klare tendens, som der er i forvejen, hvormed brancheforeningen mister udlejede feriehus til pensionister, der sælger deres helårsbolig og flytter til deres feriehus.

Kommentarer

Læsø Kommune har anmodet om at blive omfattet af ordningen pga. øens særlige udfordringer. Lovforslagets bemærkninger vil blive uddybet således, at de særlige forhold for Læsø understreges yderligere. Lovforslaget vil alene få meget begrænsede økonomiske konsekvenser for turismen på Læsø, idet det samlet set vurderes, at meget få sommerhuse vil blive omfattet af en dispensation til helårsbeboelse på Læsø.

Til forslaget om at kommunerne skal lokalplanlægge for de sommerhusområder, hvor der gives dispensation til at udleje sommerhuse til helårsbeboelse, bemærker Erhvervsstyrelsen, at der typisk vil være tale om enkelte sommerhuse med spredt beliggenhed, der kan blive berørt af en dispensation efter § 40 a.

Der er ikke i forbindelse med lovforslaget påtænkt en evaluering af de særlige ordninger for udnyttelsen af sommerhusområderne til helårsbeboelse på øerne. De nye muligheder i den nye planlov for bl.a. helårsbeboelse for pensionister vil blive evalueret i forbindelse med evalueringen af planloven i 2020 i henhold til den politiske aftale herom.

3.4. Opfølgning på ekspropriationsudvalgets anbefalinger om ekspropriation til virkeliggørelse af lokalplan

Høringen viser generelt opbakning til forslagene om at tydeliggøre retsstillingen og styrke borgernes retssikkerhed ved kommunernes ekspropriation. I enkelte høringssvar udtrykkes bekymring for, om indførelsen af en solnedgangsklausul for kommunernes adgang til at ekspropriere i medfør af en lokalplan kan medføre en besværliggørelse af planlægningsarbejdet i kommunerne.

KL hilser velkomment, at der med de foreslåede lovændringer gives en tydeligere formidling af retsgrundlaget for ekspropriation i medfør af planloven, og anfører, at en tydeligere og tidlig inddragelse for borgerne i form af oplysninger om eventuel ekspropriation samt indførelsen af en solnedgangsklausul på fem år kan medvirke til at reducere borgernes eventuelle usikkerhed om lokalplanlægning. Landbrug & Fødevarer finder ligeledes intentionen om at styrke borgernes retssikkerhed ved kommunernes ekspropriation positiv og noterer sig med stor tilfredshed, at samtlige Ekspropriationsudvalgets anbefalinger om ændringer af planloven indgår i udkastet til lovforslag.

Den Danske Landinspektørforening, Dansk Byplanlaboratorium og DTL-Danske Vognmænd kan alle tilslutte sig, at borgernes retsstilling ved ekspropriation efter planloven forbedres ved øget gennemsigtighed og ved indførelsen af en femårig solnedgangsklausul. Dansk Erhverv støtter ligeledes en femårig solnedgangsklausul.

Landbrug & Fødevarer og Fredericia Kommune finder det hensigtsmæssigt at indføre et redegørelseskrav om, at kommunen under opfyldelse af en række betingelser kan ekspropriere til virkeliggørelse af lokalplanen, idet der herved på et tidligt tidspunkt skabes synlighed for de berørte borgere af planlægning, som vil kunne føre til ekspropriationsbeslutninger.

En femårig solnedgangsklausul

Landbrug & Fødevarer bakker op om en solnedgangsklausul for at sikre fremdriften i realiseringen af vedtagne lokalplaner, men foreslår, at tidsfristen for en solnedgangsklausul fastsættes til fire år i stedet for de foreslåede fem år i lovudkastet. Forslaget begrundes med, at der herved skabes parallelitet med fristen på fire år i den gældende planlovs § 47 a, stk. 1, om kommunal overtagelsespligt for landbrug, gartnerier, planteskoler eller frugtplantager, som helt eller delvis overføres fra landzone til byzone eller sommerhusområde. Landbrug & Fødevarer anfører endvidere som begrundelse, at den periode, hvor borgere må tåle usikkerhed om deres retsstilling i forhold til kommunernes mulighed for at ekspropriere, vil blive yderligere minimeret. Fredericia Kommune stiller spørgsmålstegn ved nødvendigheden af at indføre en solnedgangsklausul, når det kun er et minimum af ekspropriationssagerne, der ikke er afklaret inden fem år. Dansk Friluftsråd og Holstebro Kommune udtrykker begge bekymring for, om indførelse af en solnedgangsklausul vil medføre en besværliggørelse af planarbejdet i kommunerne. Dansk Friluftsråd peger på, at navnlig kommunernes mulighed for den langsigtede planlægning, der er nødvendig for større udviklingsprojekter, fælles tværkommunal planlægning med nabokommuner, udvikling af større sammenhængende naturområder mv., kan besværliggøres, mens Holstebro Kommune peger på, at kommunerne i givet fald vil skulle gennemføre en ny kommunal beslutningsproces, og at der endvidere vil kunne opstå risiko for, at der fra grundejerside vil blive spekuleret i femårsfristen.

Kommentarer

Formålet med forslaget om at indføre en solnedgangsklausul på fem år er at styrke borgernes retssikkerhed i forbindelse med ekspropriation efter planloven. Forslaget skal sikre, at en eventuel ekspropriationsproces sker inden for rimelig tid i forhold til den offentlighedsproces, der er gennemført i forbindelse med vedtagelsen af lokalplanen, og at ekspropriation ikke sker på grundlag af ældre og måske ikke helt tidssvarende lokalplaner.

Det er korrekt, at en solnedgangsklausul vil kunne føre til forsinkelser af langvarige projekter i kommunalt og privat regi, som kræver lokalplanlægning, da det kan blive nødvendigt at afvente vedtagelsen af en ny lokalplan, hvis virkeliggørelsen af lokalplanen kræver ekspropriation. På baggrund af undersøgelser af kommunernes praksis kan det imidlertid konstateres, at det drejer sig om et meget begrænset antal ekspropriations-sager efter planloven – ca. en pr. år for alle kommuner under et -, som strækker sig ud over en periode på mere end fem år, fra tidspunktet for lokalplanens offentliggørelse og indtil kommunen træffer beslutning om ekspropriation. Der er endvidere ikke dokumentation for, at de sager, som ifølge de foreliggende undersøgelser kunne være blevet blokeret eller udsat af en solnedgangsklausul, i særlig grad vedrører større projekter. Det vurderes således, at hensynet til at begrænse den periode, hvor borgere må opleve at skulle leve i uvished om den fremtidige anvendelse af deres ejendom, opvejer den begrænsede ulempe for kommunerne ved indførelse af en solnedgangsklausul.

Det vurderes, at en kortere frist end fem år vil kunne medvirke til at forøge antallet af tilfælde, hvor kommunalbestyrelserne vil skulle tilvejebringe en ny lokalplan som grundlag for realisering af den nødvendige planlægning i kommunen, og der ses endvidere intet særligt behov for at der skal skabes parallelitet mellem tidsfristen for en solnedgangsklausul for ekspropriation og reglen om kommunal overtagelsespligt for landbrugs-ejendomme m.v. i planloven.

Med forslaget om en solnedgangsklausul på fem år vurderes det således, at der opnås den rette balance mellem hensynet til at styrke borgernes retssikkerhed i forbindelse med ekspropriation efter planloven og hensynet til kommunalbestyrelsernes behov for at kunne planlægge og sikre realisering af den nødvendige planlægning i kommunen.

Krav om oplysning i redegørelsen til lokalplan

Lyngby-Taarbæk Kommune er af den opfattelse, at forslaget om, at det bliver en generel pligt for kommunerne at oplyse, hvorvidt en lokalplan vil kunne danne grundlag for ekspropriation, kan give anledning til unødige spekulationer hos borgere, hvor ekspropriation ikke er nødvendig i forhold til realisering af lokalplanen. Kommunen anbefaler, at oplysninger om eventuel ekspropriation alene indarbejdes i lokalplanernes redegørelser, hvor det kan blive aktuelt at ekspropriere for at virkeliggøre lokalplanen, og at en kommende vejledning til kommunerne bør forholde sig til, at ikke alle lokalplaner danner grundlag for ekspropriation. Holstebro

Kommune anfører, at oplysninger om retsvirkningerne af en konkret lokalplan skal fremgå af selve lokalplanen, herunder baggrunden for en eventuel ekspropriationsadgang.

Kommentarer

Formålet med forslaget er at sikre så tidlig information som muligt til borgere om, hvad der gælder med hensyn til kommunens adgang til at ekspropriere i medfør af en lokalplan, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Ligeledes vil forslaget kunne medvirke til, at kommunerne på dette tidligere tidspunkt i planlægningen foretager den første indledende vurdering af, om ekspropriation vil kunne blive et nødvendigt indgreb til realisering af en given lokalplan. Oplysningen herom i redegørelsen har kun oplysende betydning.

Det bemærkes, at kommunen ved lokalplanens udarbejdelse sjældent vil vide, om det bliver aktuelt at ekspropriere ejendom for at virkeliggøre lokalplanen, og at det kun er relativt få af samtlige offentliggjorte lokalplaner, som efterfølgende anvendes af kommunerne som grundlag for ekspropriation. Derfor stiller den foreslåede bestemmelse alene krav om, at der i lokalplanredegørelsen oplyses generelt om, at lokalplanen eventuelt kan danne grundlag for ekspropriation, samt de generelle betingelser herfor. Det vil for eksempel kunne ske ved, at der i lokalplanens redegørelse indsættes en formulering om, at kommunen, såfremt betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, kan ekspropriere til virkeliggørelse af lokalplanen suppleret med en kort redegørelse for ekspropriationsbetingelserne og processen herfor.

I en kommende vejledning til kommunerne vil der blive vejledt nærmere om dette spørgsmål, herunder om kommunernes mulighed for at præcisere, hvad der vil gælde med hensyn til ekspropriation i medfør af den konkrete lokalplan, hvis man ved det på dette tidligere stadie i planlægningen.

3.5. Lov om maritim fysisk planlægning

Havplanlægning for transportinfrastruktur

Dansk Erhverv, Erhvervsflyvningens Sammenslutning, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Industri, Den danske Landinspektørforening og DTL Danske Vognmænd støtter forslaget.

Danmarks Idrætsforbund anerkender behovet for, at store infrastrukturprojekter bliver et planlægningsområde i havplanen og er forstående over for ønsket om investeringssikkerhed.

Danmarks Idrætsforbund og Friluftsrådet foreslår at tilføje bæredygtig turisme, rekreative aktiviteter og friluftsliv som en sektor, der skal planlægges for på linje med transportinfrastruktur og de øvrige sektorer i lov om maritim fysisk planlægning. Danmarks Idrætsforbund anerkender, at der for de forskellige sektorer må finde en afvejning af modstridende

interesser sted, idet Danmarks Idrætsforbund bemærker at skulle konkrete byggeprojekter til infrastruktur begrænse adgangen for rekreative aktiviteter, så må en behovsorienteret tilgang betyde, at begrænsningen bliver mindst mulig i tid og rum, og at den bliver planlagt i samarbejde med de konkrete brugere.

Dansk Metal ser det som helt naturligt, henset til Danmarks geografi, at transportinfrastruktur medtages som en sektor, der skal omfattes af havplanlægningen. Dansk Metal støtter forslaget.

KL er enige i, at forslaget er hensigtsmæssigt. KL finder, at den retligt bindende planlægning for så vidt angår havne og adgangsforhold til havne fra søsiden er sikret ved gældende lovgivning, men at sejlrønder etc. på søterritoriet også kan være omfattet af definitionen af transportinfrastruktur.

Træskibs Sammenslutningen bemærker, at forslaget forekommer rationelt. Foreningen lægger stor vægt på, at havplanlægningen foregår under hensyntagen til andre evt. modsatrettede interesser, herunder til søfartens interesser.

Kommentarer

Høringssvarene vurderes at være udtryk for, at der generelt er støtte til forslaget.

Lov om maritim fysisk planlægning implementerer Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/89/EU af 23. juli 2014 om rammerne for maritim fysisk planlægning. Loven er udtryk for den danske gennemførelse af direktivet, herunder udtryk for regeringens ønske om en så direktivnær implementering som mulig.

Det fremgår af lov om maritim fysisk planlægning, at havplanlægningen skal bidrage til en bæredygtig udvikling af de fem sektorer, der er oplistet i lovens § 5, stk. 2: Energisektoren til søs (f.eks. olie, gas og vind), søtransporten, fiskeri og akvakultur og indvinding af råstoffer på havet (f.eks. indvinding af grus) samt bidrage til bevarelse, beskyttelse og forbedring af miljøet, herunder modstandsdygtighed over for konsekvenserne af klimaforandringerne.

Havplanlægningen kan endvidere tage sigte på at bidrage til at fremme bæredygtig turisme, rekreative aktiviteter og friluftsliv m.v., jf. lovens § 5, stk. 3.

Bestemmelsen i § 5, stk. 3 blev indsat på baggrund af henvendelser fra flere fritidsforbund i forbindelse med høringen over udkast til lov om maritim fysisk planlægning. Forbundene ønskede således, at havplanlægning blev obligatorisk i forhold til friluftsliv og rekreative interesser. Man valgte herefter at udnytte en option i direktivet, hvorefter der kunne følges andre mål. Med bestemmelsens stk. 3 vil det i forbindelse med

havplanprocessen ikke være udelukket i havplanregi også at planlægge helt eller delvist for disse områder.

Erhvervsministeriet forventer, at de mange rekreative brugere af havet i Danmark fortsat i vidt omfang vil have samme muligheder som i dag, efter havplanen er trådt i kraft, og at der ikke er behov for at gå videre end direktivet på dette område. Havplanen søges udformet ud fra et tilbageholdsprincip for at sikre, at der er frie havarealer til kommende brugere og generationer.

Det er på denne baggrund Erhvervsministeriets vurdering, at hensynet til fremme af bæredygtig turisme, rekreative aktiviteter, friluftsliv, m.v. på det foreliggende grundlag er tilstrækkeligt sikret i forbindelse med havplanlægningen.

Derudover bemærkes det, at det ikke er hensigten, at sejlrender skal omfattes af "transportinfrastruktur". Med "transportinfrastruktur" menes broer og tunneller og indflyvningsplaner omkring flyvepladser, der er omkostningstunge projekter, som allerede indgår i en struktureret planlægning.

Andre forhold

Danmarks Naturfredningsforening bemærker endvidere, at det ligeledes bør belyses klart, om det forhold, at der nu kan planlægges og foretages bindende arealudlæg i en sektorplan under Erhvervsministeriet fremfor som hidtil gennem en anlægslov for sådanne infrastrukturanlæg, har nogen betydning for offentlighedens og Folketingets inddragelse i den konkrete beslutningsgang og klageadgang.

Træskibs Sammenslutningen bemærker, at enhver planlægning ikke kun bør opregne de indtjenings- og vækstmæssige effekter af det konkrete planlagte initiativ, men at den også bør omfatte en analyse af, hvad der samfundsmæssigt går tabt, herunder natur, miljø og herlighedsværdier.

Kommentarer

Der er med den foreslåede tilføjelse af transportinfrastruktur som en sektor i lovens § 5, stk. 2 ikke er lagt op til at ændre på den måde beslutninger om etablering af transportinfrastruktur træffes på.

Det er således Transport-, Bygnings- og Boligministeriets forventning, at større transportinfrastrukturprojekter, udover arealreservationen i havplanen, tillige vil blive vedtaget ved anlægslov af Folketinget, og at lovændringen derfor ikke vil have betydning i forhold til offentlighedens inddragelse i større transportinfrastrukturanlæg. Anlægslovene vil så vidt muligt blive udmøntet i overensstemmelse med havplanen, men skulle det blive nødvendigt, kan ministeriet med en anlægslov foretage fornødne afvigelser af havplanen.

Havplanlægningen gennemføres ud fra en helhedsorienteret tilgang, hvor der skal tages hensyn til økonomiske, sociale og miljømæssige forhold m.v. for bl.a. at sikre bevarelse, beskyttelse og forbedring af miljøet, jf. § 5 i lov om maritim fysisk planlægning. Erhvervsministeriet gennemfører endvidere en miljøvurdering af havplanen, inden havplanen træder i kraft.

Undtagelse fra kundgørelse i Lovtidende

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at det klart bør fremgå af lovforslagets bemærkninger om undtagelsen fra kundgørelse i Lovtidende har nogen praktisk og juridisk betydning i forhold til ikke mindst offentlighedens inddragelse.

Kommentarer

Den foreslåede bemyndigelse til, at havplanen vil kunne offentliggøres (kundgøres) på anden vis end i Lovtidende, ændrer ikke på de øvrige bestemmelser i kapitel 4 i lov om maritim fysisk planlægning om inddragelse af offentligheden i forbindelse med tilvejebringelse af havplanen.

Lovforslaget i høringsversionen indeholder alene korte overskrifter om, at havplanen vil kunne undtages fra kundgørelse i Lovtidende. Erhvervsministeriet har efterfølgende udbygget lovforslagets afsnit herom.

4. Oversigt over hørte organisationer, myndigheder m.v.

Datatilsynet, Rigsrevisionen, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Albertslund Kommune, Allerød Kommune, Assens Kommune, Ballerup Kommune, Billund Kommune, Bornholms Kommune, Brøndby Kommune, Brønderslev Kommune, Dragør Kommune, Egedal Kommune, Esbjerg Kommune, Fanø Kommune, Favrskov Kommune, Faxe Kommune, Fredensborg Kommune, Fredericia Kommune, Frederiksberg Kommune, Frederikshavn Kommune, Frederikssund Kommune, Furesø Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune, Gentofte Kommune, Gladsaxe Kommune, Glostrup Kommune, Greve Kommune, Gribskov Kommune, Guldborgsund Kommune, Haderslev Kommune, Halsnæs Kommune, Hedensted Kommune, Helsingør Kommune, Herlev Kommune, Herning Kommune, Hillerød Kommune, Hjørring Kommune, Holbæk Kommune, Holstebro Kommune, Horsens Kommune, Hvidovre Kommune, Høje-Taastrup Kommune, Hørsholm Kommune, Ikast-Brande Kommune, Ishøj Kommune, Jammerbugt Kommune, Kalundborg Kommune, Kerteminde Kommune, Kolding Kommune, Køge Kommune, Langeland Kommune, Lejre Kommune, Lemvig Kommune, Lolland Kommune, Lyngby-Taarbæk Kommune, Læse Kommune, Mariagerfjord Kommune, Middelfart Kommune, Morsø Kommune, Norddjurs Kommune, Nordfyns Kommune, Nyborg Kommune, Næstved Kommune, Odder Kommune, Odense Kommune, Odsherred Kommune, Randers Kommune, Rebild Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Ringsted Kommune, Roskilde Kommune, Rudersdal Kommune, Rødovre Kommune, Samsø Kommune, Silkeborg Kommune, Skanderborg Kommune, Skive Kommune, Slagelse Kommune, Solrød Kommune, Sorø Kommune, Stevns Kommune, Struer Kommune, Svendborg Kommune, Syddjurs Kommune, Sønderborg Kommune, Thisted Kommune, Tønder Kommune, Tårnby Kommune, Vallensbæk Kommune, Varde Kommune, Vejen Kommune, Vejle Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Viborg Kommune, Vordingborg Kommune, Ærø Kommune, Aabenraa Kommune, Aalborg Kommune, Århus Kommune, , Foreninger, organisationer m.v., 3F – Fagligt Fælles Forbund, 3F Sømændene, 92-gruppen, Aalborg Lufthavn, Aarhus Lufthavn, Advokatfirmaet Henning Moritzen, Advokatrådet/Advokatsamfundet, Akademikernes Centralorganisation, Akadimirådet, Akademiet for de tekniske videnskaber, Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation, Akademisk Arkitektforening, Arbejdsgiverne, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Arkitektforeningen, Antenne-, Satellit- og Kabel-tv-branchens Fællesorganisation (ASK), Asfaltindustrien, ATV – Akademiet for de Tekniske Videnskaber, Batteriforeningen, Bekæmpelsesmiddelrådets medlemmer, Benzinførhandlernes Fælles repræsentation, Biokemisk Forening ved Vivian Dyrup Juhl, Biologiforbundet, Færgerederierne (tidl. Bilfærgernes Rederiforening), Bornholmstrafikken Holding A/S, Foreningen Biogas, BL – Danmarks almene Boliger, Brancheforeningen Dansk Luftfart, Branchen Forbruger-Elektronik (BFE), Branchearbejdsmiljørådet Jord til Bord, Brancheforeningen SPT, Bryggeriforeningen, By & Havn, BYFO – Foreningen for ejere af private fredede ejendomme i Danmark, Bygherreforeningen, Byggeskadefonden, Byggesocietetet,

Bygningskultur Danmark, Bæredygtigt Landbrug, Canal Digital Danmark A/S, Campingrådet, Center for Fiskeri, Centralorganisationen 2010, Centralorganisationen af industriansatte i Danmark (CO-industri), Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU), Coop Danmark, COWI, DAKOFA (Dansk Kompetencecenter for Affald), Danish Airline Pilots Association, Danish Seafood Association, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Cykel Union, Danmarks Farve- og Limindustri, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Frie AutoCampere, Danmarks Fritidssejler Union, Danmarks Idrætsforbund, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danske Rederier, Danmarks Skibsmæglerforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Vindmølleforening, Danmarks Vækstråd, DANSAM, Dansk Affaldforening, Dansk Akvakultur, Dansk Amatørfiskerforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Autogenbrug, Dansk Automobil Sports Union (DASU), Dansk Bilbrancheråd, Dansk Blinde-samfund, Dansk Botanisk forening, Dansk Byggeri, Dansk Bygningsinspektørforening, Dansk Byplanlaboratorium, Dansk Camping Union, Dansk Cyklistforbund, Dansk Detail, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Energi, Dansk Energi Brancheforening, Dansk Entomologisk Forening, Dansk Erhverv, Dansk ErhvervsFremme, Dansk Fjernvarme, Dansk Firmaidræt, Dansk Flyvelederforening, Dansk Fritidsfiskerforbund, Dansk Fåreavl, Dansk Gartneri, Dansk Industri, Dansk Journalistforbund, Dansk Kano- og Kajak Forbund, Dansk Kyst- og Naturturisme, Dansk Juletræsdyrkerforening, Dansk Jægerforbund, Dansk Landboudom, Dansk Landbrugsrådgivning (DLBR), Dansk Land- og Strandjagt, Dansk Landskabsarkitektforening, Dansk Magisterforening, Dansk Metal, Dansk Miljøteknologi, Dansk Mode og Textil, Dansk Navigatørforening, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Pattedyrforening, Dansk Pelsdyravlerforening, Dansk Planteværn, Dansk producentansvarssystem (DPA-System), Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Sejlunion, Dansk skovforening, Dansk Solvarme Forening, Dansk Sportsdykker Forbund, Dansk Supermarked I/S, Dansk Standard, Dansk Transport og Logistik, Dansk Træforening, Dansk Træinformation, Dansk Vand- og Spildevandsforening, Dansk Vandrelaug, Danske Advokater, Danske Anlægsgartnere, Danske Arkitektvirksomheder, Danske Boligadvokater, Danske Dagblades Forening, Danske Døves Landsforbund, Danske Falkejagtklub, Danske Handicaporganisationer, Danske Havne, Danske Havnevirksomheder, Danske Kloakmestre, Danske landskabsarkitekter, Danske Lodser, Danske Maritime, Danske Maskinstationer og Entreprenører, Danske Mediers, Danske Museer (ODM), Danske Overfladebehandlere, Danske Revisorer, Danske Råstoffer, Danske Specialmedier, Danske Speditører, Danske Svineproducenter, Danske træindustrier, Danske Tursejlere, Danske Udlejere, Danske Vandløb, DanWEC, DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, De Danske Skytteforeninger, De Danske Frie Autocampere, De Samvirkende Købmænd, DELTA, Den Danske dommerforening, Den Danske Dyrlegeforening, Den Danske Landinspektørforening, Den Danske Nationalkomité for Geologi, Det Centrale Handicapråd, Det Danske Fjerkræråd, Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning – KOORA, Det Ny Public Servicerråd, Det Økologiske Råd,

Det Økonomiske Råd, DGI, DHI, DI Transport, DJØF, DKCPC (Danish Cable Protection Committee), DOF, Dk4, DR, att.: DR Jura, Politik og Strategi, Dykkerfirmaernes Brancheforening, Dyrenes Beskyttelse, EHS Foreningen af el-overfølsomme, Erhvervsflyvningens Sammenslutning, Ejendomsforeningen Danmark, Elretur, Energinet.dk, Energi- og Olieforum.dk, EnviNa, Erhvervslejernes Landsorganisation og, Storkøbenhavns Erhvervslejer Forening, Esbjerg Lufthavn, FAB – Foreningen af byplanlæggere, Fag og Arbejde (FOA), Feriehusudlejernes Brancheforening, Ferskvandsfiskeriforeningen, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finansrådet, Fiskeriets Arbejdsmiljøråd, Forbrugerrådet, Forbundet arkitekter og designere, FORCE Technology, Foreningen af Bioteknologiske Industrier i Danmark, Foreningen Bevaringsværdige Bygninger, Foreningen af Bæredygtige Byer og Bygninger, , Foreningen af Danske Biologer, Foreningen af Danske Brøndborere, Foreningen af Danske Interaktive medier (FDIM), Foreningen af Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Danske Privathavne, Foreningen af Forlystelsesparker i Danmark, Foreningen af Fredningsnævnsformænd i Danmark og disses suppleanter, Foreningen af Lystbådehavne i Danmark, Foreningen af Miljø-, plan- og naturmedarbejdere i det offentlige (EnviNa), Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen Danske Olieberedskabslagre, Foreningen for Dansk Internet Handel , Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri , Foreningen Vandværker i Danmark, Foreningen Digitale Publicister, Foreningen for Danmarks Fiskemel- og Fiskeolieindustri, Foreningen Ugeaviserne, Forsikring og Pension, Friluftsrådet, Fritidshusejernes Landsforening, FTVS – fællesrådet for tv-sendesamvirker i Danmark, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Færgesekretariatet, GEUS, GI – GenvindingsIndustrien, Godkendt Teknologisk Service – GTS, Gold FM/Klassisk FM ApS, Grakom, Green Network, Greenpeace Danmark, Grønne Familier, Havbrugsgruppen, HedeDanmark, Hedeselskabet, Herregårdsjægerne, HK Handel, HK Danmark, HK-Kommunal, HOFOR, HORESTA, Høreforeningen, Håndværksrådet, Ingeniørforeningen IDA, Institut for Center Planlægning, ICP A/S, Institut for menneskerettigheder, International Transport Danmark (ITD), I/S DIGI-TV, ITEK, Kalk- og Teglværksforeningen, Kanal Hovedstaden, Kanal 23, Kolonihaveforbundet, Komiteen Bæredygtig Kystkultur, Konpa, Kommunalteknisk Chefforening, Kommunekemi A/S, KIMO Danmark, Klagenævnet for Ejendomsformidling, Kyst, Land & Fjord, Københavns Kommune – Center for byudvikling, Københavns Lufthavne A/S, Landbrug & Fødevarer, LandBoUngdom, Landdistrikternes Fællesråd, Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter, Landsforeningen af Landsbysamfund, Landsforeningen Danske Fugleforeninger, Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, Landsforeningen for Gyllerante, Landsforeningen, Landsbyerne i Danmark, Landsforeningen Levende Hav, Landsforeningen Praktisk Økologi, Landsforeningen Ældre Sagen, LO, Lodstilsynet , Lejernes Landsorganisation i Danmark, Lægemiddelindustriforeningen (LIF), Lægeforeningen, Lønmodtagernes Dyrstidsfond, Nordicom, Maskinmestrenes Forening, Mejeriforeningen, Metroselskabet I/S, Miljøbevægelsen NOAH, Miljøpartiet de Grønne, Mobilselskabet 3 v/Anne Louise Vogensen, Moesgaard Museum, MORTALIN Brancheforeningen for kommunal skadedyrsbekæmpelse,

MTG A/S, Mærsk Olie & Gas A/S, Nationalpark Thy, sekretariatet, Nationalpark Mols Bjerge, sekretariatet, Nationalpark Vadehavet, sekretariatet, Nationalpark Skjoldungernes Land, Natur og Ungdom, Naviair, Nordisk konservatorforbund, Novo Nordisk A/S, Offentlige Ansattes Organisation, Olie Gas Danmark, Parcelhusejernes Landsforening, Partnerskabet for Bølgekraft, Praktiserende Landinspektørers Forening, Radiotelegrafistforeningen af 1917, Radio 100FM, , Rambøll Danmark, RealDania, Realkreditforeningen, Realkreditankenævnet, Realkreditrådet, ReturBat, Rådet for Sikker Trafik, Rådet for Større Badesikkerhed, Sammenslutningen af Danske Småøer, Sammenslutningen af mindre Erhvervsfartøjer, , Skovdyrkerforeningerne, Skov & Landskab (Københavns Universitet), Småskovsforeningen Danmark, Småøernes Færgeselskaber, Spildevandsteknisk Forening, Statens Byggeforskningsinstitut (Aalborg Universitet), Stofa A/S, Strandingsmuseum St George, Sund & Bælt, Søfartens Arbejdsmiljøråd, Søfartens Ledere, Sønderborg Lufthavn, Søspejderne – Det Danske Spejderkorps, TDC, Teknologi-Rådet, Teknologisk Institut, Telekommunikationsindustrien, Telenor, Trolle Advokatfirma, Træskibssammenslutningen, Turisterhvervets Samarbejdsforum, TV Midt Vest, TV Syd, TV 2 Bornholm, TV 2/Danmark A/S, TV 2/Fyn, TV 2/Lorry, TV 2/Nord, TV 2/Øst, TV 2/Østjylland, TV 3 A/S, Uniscrap, Verdensnaturfonden (WWF), Verdens Skove, Viasat, Vikingeskibsmuseet, Vildtforvaltningsrådet, Vindmølleindustrien, Visit Denmark, WAOO, WWF Verdensnaturfonden, YOUSEE, Ældresagen, Økologisk Landsforening, Ørsted, Ålborg Portland, Aalborg Universitet, Aarhus Universitet, Arkitekt-skolen i Århus, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, Danmarks Tekniske Universitet, Ellen Margrethe Basse, Aarhus Universitet, Helle Tegner Anker, Københavns Universitet, Kunstakademiets Arkitektskole, Københavns Universitet, Peter Pagh, Københavns Universitet, RUC – Roskilde Universitetscenter, Syddansk Universitet.